Чекарева Є. С.,*доктор філологічних наук, доцент,
завідувач кафедри історії зарубіжної літератури і класичної філології
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*

СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МУЗИЧНОЇ ЛЕКСИКИ ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ МОВИ

Анотація. У роботі досліджено проблему системної організації музичної лексики давньогрецької мови, її семантику та роль у вербалізації такого важливого фрагменту загальної концептуальної системи еллінів, як музичне сприйняття.

Актуальність роботи зумовлюється певною фрагментарністю наявних досліджень лексичної системи давньогрецької мови. Попри великий потенціал у відображенні особливостей мовної картини світу, лексика давньогрецької мови в цілому залишається малодослідженою. Саме стосовно цього мовного рівня спостерігається нестача єдиного структурного й функційно-семантичного опису, невизначеність принципів і методики групування лексики у лексико-семантичні групи, зокрема, у зв'язку з ментальними структурами, особливостями сприйняття світу давніми греками, що стали основою для формування й організації лексем у відповідні групи. Тому аналіз системи лексем музичної семантики та визначення їхньої ролі у формуванні давньогрецької мовної картини світу видається цілком актуальним.

Наукова новизна полягає в тому, що вперше на матеріалі давньогрецької мови застосовано комплексний системно-структурний підхід до вивчення функційно-семантичних особливостей лексем як репрезентантів музичної концептуальної сфери еллінів. Установлено залежність формування корпусу лексем музичної семантики від специфіки сприйняття довкілля носіями давньогрецької мови.

Під час роботи використано такі методи, як метод суцільної вибірки зі словника, зіставний метод, описовий, контекстуальний тощо. Предметом дослідження стали лексеми, що позначають музичне сприйняття. На основі аналізу семантики вказаних лексичних одиниць виявлено специфіку моделі музичного сприйняття, зафіксованої в давньогрецькій мові, яка пояснюється особливостями картини світу носіїв відповідної мови, що сформувалася в певних умовах життя та під впливом різноманітних факторів.

Ключові слова: лексема, лексична семантика, лексико-семантична група, мовна картина світу, музичне сприйняття, антропоцентричний принцип.

Постановка проблеми. Музика Давньої Греції є однією з найменш освітлених сторінок історії давньогрецької культури. Якщо дослідники суспільного життя, науки, військової справи, права, літератури та архітектури мають у своєму розпорядженні чимало документально зафіксованих свідчень, а також повністю або фрагментарно вцілілі пам'ятки, то для науковців, що цікавляться давньогрецькою музикою, бракує фактичного матеріалу, адже твори музикантів зникли разом із останнім добутих звуком, а крихітні музичні інструменти не мали шансів на довготривале існування.

Під час вивчення античної музичної культури орієнтиром слугує недосконалий і неповний нотний запис, нечисленні арте-

факти, зображення та описи. Однак вивчення навіть такого невеликого за обсягом та значущістю матеріалу дає підстави стверджувати, що у свідомості еллінів музика завжди була пов'язана з чимось таємничим, незбагненим, а тому й привабливим.

Розкрити сутність музичного сприйняття, його значущість для греків допомагає вивчення різножанрових текстів давньогрецьких авторів, а також дослідження власне мовного лексичного матеріалу, оскільки саме мова як живе втілення культури фіксує всі інтереси її носіїв.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженню феномену музики, її ролі в суспільно-політичному житті різних народів, вивченню спеціальної музичної термінології присвячено багато наукових праць. Вивчення музики еллінів велося переважно через аналіз міфологічної свідомості греків, дослідження філософських ідей античних мислителів (Є.В. Афонасін, А.С. Кузнєцова [1], Ж.-П. Вернан [3], Є.В. Герцман [4], К. Закс [6], О.Ф. Лосєв [7], [8], В. Татаркевич [10]). Як зазначає О.Ф. Лосєв, особливістю музичної естетики еллінів є надзвичайна сприйнятливості до дуже дрібного поділу музичного тону. Оскільки співи були нерозривно пов'язані з вимовлянням слів, а вимовляння слів певною мірою завжди близьке до розмовної мови, то античний музичний слух сприймав усі ті непомітні або ледь помітні переходи звуків, властиві загальній людській мові. Зв'язаність музики з мовою привела античну естетику до цілковитої свободи ритмічного руху звуків. Музичні метри втягалися в ритмічний рух звуків, а ритміка була такою ж примхливою і такою ж нескінченно різноманітною, як і людська мова. З іншого боку, споконвічний зв'язок музики з хореографією неминуче приводив до надзвичайної рухливості звукового матеріалу і робив звукові переходи дуже чіткими, начебто досяжними зору й дотику. Для античної свідомості загалом музичні тони уявлялися як щось танцювальне, хореографічне, як щось речове, дотикове, мускульно-речове, як щось тілесне. Античні тексти так і говорять про тілесність звуку і навіть його тривимірну тілесність [8, с. 76–80].

Натомість власне мовний матеріал як джерело отримання інформації про такий важливий фрагмент концептуальної системи давніх греків, як музика, залишався поза увагою науковців.

Сучасна лінгвістика виявляє значний інтерес до вивчення особливостей системно-структурної організації лексичної системи мови та визначення ролі лексичних одиниць у процесах вербалізації різних фрагментів концептуальної системи носіїв мови. Активні розробки у цьому напрямі ведуться на матеріалі сучасних мов, проте класичні мови – латинська і давньогрецька, досі залишаються осторонь комплексних новітніх мовознавчих підходів до вивчення різних їх рівнів. Усе це зумовлює актуальність нашої роботи і необхідність звернення до лексики давньо-

грецької мови як до джерела інформації про специфіку слухового сприйняття еллінів загалом і музичного сприйняття зокрема.

Метою роботи є дослідження структурно-семантичних особливостей музичної лексики давньогрецької мови, що надасть можливість установлення ролі музичного сприйняття у свідомості еллінів, організації їх політичного і культурного життя.

Виклад основного матеріалу. Витоки вчення етосу музики, як і загалом усю давньогрецьку філософію, неможливо розглядати без урахування глибокої релігійної свідомості давніх греків. Універсальним засобом пізнання світу для античної людини і головною її ідеологією був міф, який, безсумнівно, передбачив і підготував появу і розвиток античної філософії. Народження музичної філософії і науки також відбулося в глибинах міфології, і головним мотивом, що зумовив це, стало трактування музики як магічного засобу. Цікаво зазначити, що спільним фактором, який об'єднує міф і музику, стало те, що ці види людської діяльності в Давній Греції підпорядковувалися одному явищу – культовому таїнству, тож у них були подібні коріння і схожі ролі. Розвиток і музики, і міфу відбувався дуже тісно, творчо, продуктивно і надзвичайно ефективно з погляду подальшого розвитку музичної філософії і науки. Ідеї, пов'язані з музикою, виражені міфологією (міф про Орфея, культ Аполлона та Діоніса), були тими самими імпульсами, які надалі визначають основні тенденції розвитку не тільки абстрактних музично-філософських ідей (Піфагор, Платон, Арістотель), а цілком конкретних музично-теоретичних учень (Арістід, Порфірій, Ямвлік). Звичайно, музика в міфології – це магічне і містичне уявлення про неї. Але саме в міфології почався самостійний розвиток понять і категорій, якими оперує музична наука дотепер [8, с. 6–8].

Винятковою була роль музики в суспільно-політичному житті еллінів. Державна політика відносно музики, її творців і виконавців стимулювала появу нових музичних жанрів й виділяла цей вид мистецтва як один із найвизначніших у формуванні людської особистості. У багатьох грецьких полісах музика різнилася за ступенем важливості, але завжди була обов'язковим елементом освіти громадян.

Оскільки виховне значення музики було наскрізним, це був елемент підконтрольної державі системи освіти громадян, то в галузі музики грецькі поліси здійснювали активне законодавче регулювання. Платон у своєму проєкті ідеальної держави «Законо» (VII, 799 B – 800 AB) вимагав найжорсткішого контролю над музикою для виховання в громадян суворості простої й мужності. Він повністю відкидав ті музичні лади, які, на його думку, сприяли зніженості й чуттєвості. Філософ дозволяв уживання тільки двох ладів – дорійського, який відтворював мужні й суворі звуки воїнів, та натхненного і схвильованого фрігійського, який міг використовуватися під час миру [9]. Крім цього, філософи приділяли багато уваги вивченню цілющої дії музики на людей, а також уважали, що музика не тільки відновлює порядок у Всесвіті, а й усуває дисгармонію у функціонуванні людського тіла [8, с. 9–10].

Таким чином, за допомогою музики греки намагалися вплинути на процеси, які мають стихійний характер, а тому є некерованими. Музика повинна була стати одним із чинників виховання душі справжнього елліна. Відбір музики, корисної для громадянина, став механізмом захисту від чужих впливів. У цьому втілювалося природне прагнення захистити державу від тих віянь, які з часом могли призвести до її розпаду.

Системне вивчення лексичного матеріалу давньогрецької мови дозволяє виявити специфіку вербалізації означених уявлень щодо музичного сприйняття.

Аналіз лексикографічних джерел дозволив дібрати 168 основних лексем, які репрезентують семантичне поле музичного сприйняття. Ці одиниці можна розподілити за такими лексико-семантичними групами: 1) дія, яка створює музику; 2) дія, що викликається (створюється) музикою; 3) якісні властивості музики; 4) позначення музичних жанрів та напрямів; 5) суб'єкт створення музики; 6) музичні інструменти.

Перша група представлена дієсловами з семантикою процесу створення музики. У межах цієї групи найбільш частотними є дієслова зі значенням «співати» (68 одиниць), причому для одних наведене значення є основним, а інші набувають його лише у певному контексті.

До підгрупи з основним значенням «співати» увійшли такі дієслова (38): αἰεῖδω, ᾄδω – співати, ἀντᾶδω – співати у відповідь, ἀντιμελίζω – відгукуватися співом, ἀπᾶδω – співати не в тон, ἀπορραψῶδew – співати подібно до рапсодів, βουκολιάζομαι – співати пастушій пісні, γλάζω – співати, διᾶδω – співати різними голосами, ἐνᾶδω – співати (з-посеред інших), ἐξᾶδω – заспівувати (перед смертю), ἐξηχεῖω – співати, ἐπᾶδω – супроводжувати співом, ἐπεξιακχᾶζω – співати у вакхічному захопленні, ἐπιμέλω – співати (також), ἐπιπαινίζω – співати переможний пеан, εὐμολλέω – гарно співати, εὐστομέω – солодко співати, ἐφρυνέω – співати, θρηνέω – співати похвальну пісню, κατᾶδω – наспівувати (про магічні пісні, замовляння, закликання), κίθαροφδέω – співати під звуки кіфари, μελίζω – співати, μελοτυπέω – помірно співати, μέλω – співати, μελῶδέω – виспівувати, μονῶδέω – співати поодинокі, παραεῖδω – співати (перед кимось), προᾶδω – починати спів, προανακροῦμαι – співати в якості вступу, προσᾶδω – звертатися з піснею, συμπαινίζω – разом співати пеан, συνᾶδω – співати разом, συνυμεναίω – разом співати шлюбні пісні, ὑμεναίω – співати весільну пісню, ὑμνέω – співати (урочисто), ὑμνῶδέω – співати, χιάζω – співати, як Кінеф Хіосський.

Слід відзначити, що серед наведених лексем більшість утворено від кореня -ᾶδ- (спів) та -μελ- (мед). Якщо перший корінь нейтрально забарвлений і не містить допоміжних конотацій, то другий має ознаку милозвучності, адже приємний звук у стародавніх греків асоціювався не інакше як з медом. Частотним також є корінь -μελ-, але тут спостерігається звуження значення, оскільки мається на увазі спів у хорі.

Уточнення характеру співу часто відбувається за допомогою префіксів. Так, префікс ἀντι-, ἀντ- надає значення дії у відповідь, взаємності (ἀντᾶδω – співати у відповідь, відкликатися співом). Префікс ἀπο- вказує на 1) віддалення та відокремлення (ἀπᾶδω – фальшивити), 2) припинення (ἀπαυδάω – затихнути), 3) інтенсивність (ἀποσπρίζω – свистіти). Завершення дії виражається через префікс ἐκ- (ἐξᾶδω – заспівувати (перед смертю)), а її початок – за допомогою форманта πρό- (προᾶδω – починати спів, προανακροῦμαι – співати на виступі). Додаток або надлишок дії актуалізує префікс ἐπι- (ἐπιμέλω – також співати), а спільність дії, співучість – префікс συν- (συμπαινίζω – разом співати пеан, συνᾶδω – співати разом, συνυμεναίω – разом співати шлюбні пісні).

Контекстуально зумовленим значення «співати» є для таких дієслів (30): ἀθύρω – бавитися, ἀναβοᾶω – кричати, βοᾶω – гомоніти, γηρύω – промовляти, δονέω – трясти, ἐκχέω – виливати,

ἐκτείνω – витягати, ἐξαυδάω – висловлювати, ἐπευφημέω – висловити згоду вітальними криками, ἐπιβοάω – звертатися з криком, ἐπιπροχέω – виливати, ἐπτοτόζω – видавати скорботні крики, ἔπω – казати, ἐρέθω – збуджувати, ἔρω – повзати, ἦπρω – звати, ἦχέω – гриміти, θεσπιφδέω – провішати, ἰαχέω – кричати, ἰάχω – вигукувати, κελαδέω – шуміти, κλάζω – стукати, λάσκω – дзвеніти, λυγαίνω – голосно виголошувати, μαγεύω – ворожити, μιτόομαι – тягнути нитку, φωνασκέω – тренувати свій голос, φωνέω – виголошувати, ψάλλω – смикати.

Так, наприклад, дієслово ἐπιπροχέω, основне значення якого «виливати», в Гомерівському гімні до Пана набуває значення «розливатися в піснях, співати»:

οὐκ ἂν τὸν γε παραδράμοι ἐν μέλεσσιν / ὄρνις, ἦτ' ἔαρος πολυανθεὸς ἐν πετάλοισι / θρήνον ἐπιπροχέουσι· ἄχρει μελίγηρυν αἰοιδῆν (Hom. Hymn. 19. 16–18) – жоден його птах у грі тій не перегонить; / Що многоцвітна весна в своїй зелені має мелодій, / Туги та розкоші, все те він в співах своїх виливає (переклад І. Франка).

У Піндара зустрічаємо вживання дієслова δονέω «трясти» у значенні «співати»:

Διὸς δὲ μεμναμένος ἀμφὶ Νεμέα / πολύφατον θρόον ὕμνων δόνει / ἦσυχᾶ (Pind. N. 7. 80–82) – Але, згадавши Зевса біля Немеї, / Заспівай йому / Мирним громом багатоголосних пісень.

До групи лексем, які позначають дію, суб'єктом якої є музика, належать дієслова, що 1) виражають абстрактний вплив музики на об'єкт (ἐμπνέω – надихати, ἐπαῶ – супроводжувати, κηλέω – зачаровувати), 2) вказують на прямий вплив музики на об'єкт, причому такий вплив розпізнається слухом (ἀραβέω – дзвеніти, ἐπιρροβέω – гудіти, ἦχέω – гриміти, κλάζω – видавати шум, τρίζω – бриніти, φθέγγομαι – лунати тощо). Наведені дієслова переважно позначають звучання інструмента або інших об'єктів. Цікаво, що інколи такі лексеми могли вживатися на позначення певної дії у повсякденному житті, яка у свідомості носіїв мови пов'язувалася з подібним звучанням. Так, наприклад, лексема ἀραβέω – дзвеніти вживається у Гомера зі значенням «брязкати зброєю» (ἀράβησε τεύχεα), а Феокрит та Гесіод наводять його для вираження скреготіння зубами (ἀράβησαν ὀδόντες Theocr., ἀραβεῦσαι ὀδόντας Hes.). Дієслово τρίζω – бриніти може вживатися і на позначення хрусту, наприклад, у спині (τετρίγει νότα Hom. захрустіли спини).

Уважне ставлення до музики, здатність розрізняти найтонші звуки та визначати їх належність до різних гармоній зумовили появу великої групи лексем, що характеризують музику загалом та окремі звуки за 1) сприйняттям на слух (ἀπηχίς – немилословний, δύσφωνος – немилословний, ἐναρμόνιος – милозвучний, εὐγῆρος – мелодійний, μελίγηρος – солодкозвучний, πολύχορδος – багатозвучний), 2) звучністю (θεμερῶπις – тихий, καναχίς – гучний, ὀξύφθογγος – дзвінкий), 3) емоційною забарвленістю (ἀτελέκτος – грубий, ἀλόμουσος – грубий, γοερός – жалібний, θηλυδριώδης – ніжний, ὀξύτονος – пронизливий).

Частотними способами словотвору для цієї групи є словоскладання (θηλυδρία – жінкоподібний, ὀξύφθογγος – той, що має різке звучання, ὀξύτονος – пронизливий) та префіксація (ἀτελέκτος – грубий (букв. «не висічений»), ἐναρμόνιος – гармонійний, милозвучний (букв. «той, що має ознаку гармонійності»)).

Велика група лексем включає такі спеціальні музичні терміни, назви музичних жанрів, напрямів, різних форм утілення музичного мистецтва: ἀντίφωνον – акорд, ἀραγμός –

шум, ἀρμονία – гармонія, διάστημα – інтервал, γῆρυς – голос, δημόματα – народні пісні, ἐνδρομή – ендрома, ἐνόπλιος – еноплій, ἐπνίκια – переможні пісні, ἐπφδῆ – епод, ἦμτόνιον – півтон, ἦχώ – відлуння, θρήνος – поховальна пісня, θρίαμβος – тріамб, ἰάλεμος – скорботна пісня, ὄτοβος – мелодія, παιάν – пеан, ρυθμός – ритм, συμφωνία – узгодженість, σύστημα – співзвучність, τόνος – лад, ὑμέναιος – весільна пісня, ὕμνος – гімн, φθόγγος – звук, χορός – хор тощо.

Ця група є найбільш ємною і складною за семантичною структурою. Звернімо тут особливу увагу на такі одиниці, що позначають різновиди вокальної музики, яка відігравала значну роль у релігійному та суспільному житті греків: δημόματα – народні пісні, διθύραμβος – дифірамб (урочиста пісня на честь Діоніса), ἐπνίκια – переможні пісні, θρήνος – поховальна пісня, θρίαμβος – тріамб (гімн на честь Вакха-Діоніса), ἰαχός – гімн на честь Вакха, ἰάλεμος – скорботна пісня, παιάν – пеан (гімн на честь Аполлона), προσόδιον – просодія (гімн, що виконувався під час процесії до храму), ὑμέναιος – весільна пісня, ὑπόρχημα – гіпорхема (різновид урочистої пісні на честь Аполлона в супроводі танцю) тощо.

Клавдій Еліан у «Строкатих оповіданнях» (II, 39) розповідає, що на острові Крит сини вільних громадян мали вчити закони разом із певною мелодією, щоб завдяки музиці легше було запам'ятовувати слова. При порушенні якоїсь заборони вже не можна було захиститися незнанням її. Крім цього, громадяни мали вчити гімни богам, а також пісні на честь мужів, які відзначилися своєю доблестю [11].

Лексико-семантична група найменувань музичних виконавців включає такі лексеми: αἰοδός – співець, αὐλητής – флейтист, ἐλατήρ – музикант, μουσικός – музикант, ῥαψωδός – виконавець епічних творів, σαλπικτής – трубач, τυμπανιστής – барабанщик, ὕμνοθέτης – укладач гімнів, ᾠδός – співець тощо. Більшість цих іменників утворені від дієслів та називають виконавця означеної дії. Наприклад, τυμπανιστής – барабанщик утворено за допомогою форманта -της від дієслова τυμπανίζω зі значенням «грати на барабані». Деякі іменники походять безпосередньо від назв інструментів (σαλπικτής – трубач від σάλπιγξ – труба).

На особливу увагу заслуговують такі лексеми зі значенням «співець»: αἰοδός, ῥαψωδός та ᾠδός. Перший і третій іменники загалом близькі за значенням і розрізняються здебільшого за формою, яка змінюється в результаті контракції. Семантика й етимологія слова «рапсод» складна і неодноразово перебувала в центрі наукових пошуків філологів. Ф.А. Брокгауз зазначає, що спроби з'ясувати поняття слова через його етимологічний аналіз не привели до остаточних результатів, і наводить думки авторитетних дослідників цього питання В. Мюллера, К.Ф. Лахманна, Е. Мейєра, Т. Бергга. Одні дослідники вважали, що слово «рапсод» походить від дієслова ῥάπτω – шити і ᾠδή – пісня, і бачили в рапсодах зшивачів пісень, акцентуючи при цьому на творчій діяльності поета, який майстерно складає з окремих слів цілу пісню (Т. Бергг, Ф.А. Вольф). Близькою до цього є думка К.О. Мюллера, який бачив у рапсодах укладачів безперервної низки однакових віршів без розподілу їх на строфи, та К.Ф. Лахманна, що визначав рапсодів як укладачів цілих поем з пісень. На думку інших дослідників (Е. Мейєр), слово «ῥαψωδός» розкладається на «ῥάβδος» – «тростина, палка» і «ᾠδή» – «пісня», а рапсод постає як співак, виконавець, який тримав у руках замість ліри символ своєї діяльності – ῥάβδος. Таке тлумачення пояснюється поступовим розвитком і відо-

кремленням одне від одного музики і рапсодичної декламації, яка на початку свого існування передбачала виконання епічних творів під акомпанемент струнного інструменту, кіфари або формінги. Згодом рапсод користувався струнним інструментом лише у вступі, а спів замінився рецитацією. Пізніше рапсод замість ліри тримав лаврову тростину як символ дару пісні [2].

Лексико-семантична група назв музичних інструментів включає найменшу кількість лексем порівняно зі складом інших груп: αὐλός – авлос, βάρβιτον – барбітон, ῥαβδῖον – бубни, κithάρα – кіфара, λύρα – ліра, σάλπιγξ – труба, τύμπανον – барабан, φόρμιγγς – формінга, σῦριγγς – сірінга. Ці різновиди інструментів відомі нам за різними матеріальними джерелами та даними давньогрецької мови. Очевидно, що за допомогою таких інструментів, відмінних за конструкцією та звучанням, грекам удавалося відтворити розмаїття звуків і сформулювати засади для гармонійного поєднання їх у різні музичні лади.

Висновки. Отже, аналіз мовного матеріалу, а також вивчення міфологічних та філософських джерел дає підстави говорити про двоїстий характер музики у сприйнятті давніх греків. З одного боку, вона поставала як дар богів, з іншого, – як теоретичне осмислення числових першопочатків музичної гармонії. Тобто можна визначити її сутність як духовно-мистецьку та природно-фізичну. Музичне сприйняття, як і слухове сприйняття загалом, є пріоритетним когнітивним орієнтиром для давньогрецької мовної культури і комунікації. Специфіка вербалізації музичного сприйняття засобами давньогрецької мови розкриває особливості соціокультурної моделі суспільного життя греків, вказує на активну позицію комунікантів у ритуально-магічній організації акустичного комплексу і потребує подальшого системного вивчення.

Література:

- Афонасин Е.В., Кузнецова А.С. Метафизика в античности : в 2 ч. Новосибир. гос. ун-т. Новосибирск, 2006. Часть 1 : Пифагорейская традиция. 98 с.
- Брокгауз Ф.А., Эфрон И.А. Большой энциклопедический словарь URL: <http://gatchina3000.ru/brockhaus-and-efron-encyclopedia-dictionary/085/85698.htm>.
- Вернан Ж.-П. Происхождение древнегреческой мысли. Москва : Прогресс, 1988. 224 с.
- Герцман Е. В. Музыка Древней Греции и Рима. Санкт-Петербург, 1995. 336 с.
- Дворецкий И.Х. Древнегреческо-русский словарь. Москва : Государственное издательство иностранных и национальных словарей, 1958. Т. 1: А – Л. 1028 с. ; Т. 2: М – Ω. 1905 с.
- Закс К. Музыкально-теоретические воззрения и инструменты древних греков. *Музыкальная культура древнего мира*. Ленинград : Музгиз, 1937. С. 133–155.
- Лосев А.Ф. История античной эстетики. Ранняя классика. Москва : АСТ ; Харьков : Фолио, 2000. 624 с.
- Музична естетика античного світу. Київ : Музична Україна, 1974. 219 с.
- Платон. Собрание сочинений : в 4 т. Т. 4. Москва : Мысль, 1994. 830 с.
- Татаркевич В. Античная эстетика. Москва : Искусство, 1977. 327 с.
- Элиан. Пестрые рассказы. Москва – Ленинград : Изд-во АН СССР. 1963. 188 с.

Chekareva Y. Semantic features of musical lexis in Ancient Greek

Summary. The work studies the problem of system organization of musical lexemes in Ancient Greek, their semantics and role in the verbalization of such an important fragment of general conceptual system of Hellenes as music perception.

The research actuality is determined by some fragmentariness in studies of lexical system of Ancient Greek. Despite a great potential in language picture of word representation, lexis of Ancient Greek is a scantily investigated question. This particular language level is lack of unified structural and functional-semantic description, has uncertainty in principals and methods of dividing lexis into lexical-semantic groups, first of all because of mental structure, peculiarities of Ancient Greeks' perception of the world, which formed the basis for formation and organization of lexemes into appropriate groups. That is why the analysis of the system of musical lexemes and defining of their role in formation of Ancient Greek picture of the world is appeared to be quite actual.

The novelty of scientific results is defined by the fact that it was the first time when a complex system approach was used on the material of Ancient Greek to study semantic peculiarities of lexemes as representatives of musical conceptual sphere of Hellenes.

In the work such methods as continuous sampling from a dictionary, the matching method, the descriptive method, the contextual method etc. are used. The subject of the research is lexemes denoting the musical perception. Basing on the semantics analysis of these language units, the musical perception model specificity, fixed in Ancient Greek, is brought out. This specificity is explained by the features of the picture of the world of native speakers, formed under the certain conditions and under the influence of various factors.

Key words: lexeme, lexical semantics, lexico-semantic group, word picture of world, musical perception, anthropocentric principle.